

Loại thông tin nào hữu ích hơn cho khả năng sáng tạo?

09:29 | 29/03/2024

Khả năng sáng tạo là một trong những đặc điểm quan trọng phân biệt con người và các loài khác. Trong xã hội con người, sự sáng tạo cũng đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra lợi thế cạnh tranh cho cá nhân và tổ chức [1, 2]. Vì sự sáng tạo phụ thuộc vào quá trình tư duy của cá nhân, nên thông tin đầu vào là yếu tố quan trọng để khởi sinh quá trình...

Một nghiên cứu năm 2017 được công bố trên tạp chí *Organizational Behavior and Human Decision Processes* đã cung cấp một số hiểu biết để trả lời câu hỏi này [3]. Các nhà nghiên cứu muốn xem liệu việc tiếp xúc với thông tin có phẳng (flat information), hay thông tin phi cấu trúc, có dẫn đến mức độ sáng tạo cao hơn so với việc tiếp xúc với thông tin phân cấp (hierarchical information), hay thông tin có cấu trúc hay không. Khi nói về thông tin phẳng, dữ liệu hoặc thông tin được trình bày một cách riêng lẻ và không được nhóm lại thành các danh mục chung ở mức cao hơn. Mỗi mục thông tin tồn tại độc lập và không có mối liên kết chặt chẽ với các nhóm thông tin khác, không có cấu trúc, thiếu tổ chức hoặc phân cấp rõ ràng. Trong khi đó, thông tin có cấu trúc được tổ chức theo cấp độ, với các phần thông tin được nhóm lại dựa trên các danh mục hoặc khái niệm tổng quát hơn.

Các nhà nghiên cứu đã tiến hành ba thí nghiệm riêng biệt với các yêu cầu được thiết kế khác nhau để đo lường khả năng sáng tạo và tìm hiểu cách tổ chức thông tin ảnh hưởng đến quá trình nhận thức và tư duy sáng tạo của người chơi. Trong ba thí nghiệm, hai thí nghiệm đầu tiên yêu cầu các thí sinh xây dựng câu văn hoàn chỉnh, trong khi thí nghiệm cuối cùng yêu cầu họ lắp ráp đồ chơi LEGO để đánh giá khả năng sáng tạo của họ.

Cụ thể, trong hai thí nghiệm đầu tiên, người tham gia được yêu cầu xây dựng câu văn hoàn chỉnh và mạch lạc bằng cách kết hợp các từ hoặc cụm từ được cung cấp từ trước một cách sáng tạo. Các yêu cầu này được thiết kế để đánh giá khả năng sáng tạo ngôn ngữ, tức là khả năng tạo ra những câu văn mới lạ và có ý nghĩa. Các tiêu chí để đánh giá khả năng sáng tạo của người tham gia bao gồm: tính độc đáo, tính trôi chảy và độ phức tạp trong việc sử dụng ngôn ngữ.

Trong thí nghiệm thứ ba, người tham gia được cung cấp các viên gạch đồ chơi LEGO và yêu cầu thiết kế hoặc lắp ráp một công trình hoàn chỉnh. Công việc này nhằm đánh giá tính sáng tạo về không gian – khả năng tạo ra các thiết kế hoặc cách sắp xếp không gian mới lạ và sáng tạo. Người tham gia phải sử dụng trí tưởng tượng và kỹ năng suy luận không gian của họ để tạo ra các công trình độc đáo bằng cách sử dụng những viên gạch LEGO. Các nhà nghiên cứu đánh giá tính sáng tạo trong thiết kế của người tham gia dựa trên các yếu tố như tính độc đáo, độ phức tạp và sự khéo léo.

Thông tin phi cấu trúc cho tư duy giàu trí tưởng tượng. Vẽ bởi Imagine AI (<https://www.imagine.art/>)

Kết quả của cả ba thí nghiệm đều chỉ ra rằng những người tham gia tiếp xúc với thông tin phẳng (hoặc thông tin phi cấu trúc) thể hiện sự sáng tạo cao hơn so với những người tiếp xúc với thông tin phân cấp. Hơn nữa, các nhà nghiên cứu cũng phát hiện ra rằng thông tin phẳng giúp nâng cao mức độ sáng tạo của người tham gia, cải thiện tính linh hoạt và động lực của họ, cũng như quyết tâm hoàn thành nhiệm vụ [3].

Như vậy, bằng cách sử dụng cả ngôn ngữ và không gian để đánh giá khả năng sáng tạo, các nhà nghiên cứu đã giúp chúng ta hiểu rõ hơn về cách các loại cấu trúc thông tin khác nhau ảnh hưởng đến khả năng tư duy sáng tạo trong các lĩnh vực khác nhau.

Nhìn chung, nghiên cứu trên có ý nghĩa lớn nhưng lại bỏ qua một khía cạnh quan trọng: nhận thức của con người có giới hạn [4, 5, 6]. Các nhiệm vụ trong các thí nghiệm tương đối đơn giản (ví dụ: xây dựng câu văn ý nghĩa từ các từ cho sẵn hoặc lắp ráp các mô hình LEGO độc đáo từ các viên gạch) và vẫn nằm trong khả năng nhận thức của phần lớn người tham gia. Tuy nhiên, trong thực tế, mọi thứ thường phức tạp hơn và có thể vượt quá khả năng nhận thức của con người, do đó thông tin có tổ chức/cấu trúc có thể giúp giảm độ phức tạp và tăng hiệu quả trong giải quyết vấn đề. Đa số sự sáng tạo trong cuộc sống hàng ngày dường như xuất phát từ sự kết hợp giữa thông tin tinh cở và một tập hợp thông tin có cấu trúc, thay vì chỉ dựa vào thông tin hỗn loạn [7, 8].

Điều này ngầm chỉ ra rằng trong các tình huống thực tế, thông tin có cấu trúc sẽ cung cấp bối cảnh hoặc khung sườn để kết hợp với các hiểu biết tinh cở, ngẫu nhiên một cách hiệu quả. Sự kết hợp này cho phép cá nhân tận dụng kiến thức và kỹ năng chuyên môn hiện có của họ đồng thời mở rộng ra những nguồn cảm hứng mới mẻ và bất ngờ./.

Tài liệu tham khảo

- [1] Ferreira, J., Coelho, A., & Moutinho, L. (2020). Dynamic capabilities, creativity and innovation capability and their impact on competitive advantage and firm performance: The moderating role of entrepreneurial orientation. *Technovation*, 92-93, 102061. <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0166497217301335>
- [2] Zameer, H., Wang, Y., & Yasmeen, H. (2020). Reinforcing green competitive advantage through green production, creativity and green brand image: Implications for cleaner production in China. *Journal of Cleaner Production*, 247, 119119. <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0959652619339897>
- [3] Kim, Y. J., & Zhong, C. B. (2017). Ideas rise from chaos: Information structure and creativity. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 138, 15-27. <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0749597815300728>
- [4] Vuong, Q. H., Nguyen, M. H., & La, V. P. (2022). *The mind sponge and BMF analytics for innovative thinking in social sciences and humanities*. Walter De Gruyter GmbH. <https://www.amazon.com/dp/B0C4ZK3M74>
- [5] Vuong, Q. H. (2022). *Mindsponge theory*. Walter De Gruyter GmbH. <https://www.amazon.com/dp/B0C3WHZ2B3>
- [6] Nguyen, M. H., Le, T. T., & Vuong, Q. H. (2023). Ecomindsponge: A novel perspective on human psychology and behavior in the ecosystem. *Urban Science*, 7(1), 31. <https://www.mdpi.com/2413-8851/7/1/31>
- [7] Vuong, Q. H. (2022). *A new theory of serendipity: Nature, emergence and mechanism*. Walter De Gruyter GmbH. <https://www.amazon.com/dp/B0C5C4LPF1/>
- [8] Hoàng, N. M. (2024). Bản chất sinh tồn và biến dịch của sản xuất tri thức/phát kiến công nghệ: Một số suy nghĩ nhìn từ khung lý thuyết SM3D. <https://kinhtevadubao.vn/ban-chat-sinh-ton-va-bien-dich-cua-san-xuat-tri-thuc-phat-kien-cong-nghe-mot-so-suy-nghi-nhin-tu-khung-ly-thuyet-sm3d-28312.html>

Dương Thị Minh Phượng, Nguyễn Minh Hoàng

URL: <https://kinhtevadubao.vn/loai-thong-tin-nao-huu-ich-hon-cho-kha-nang-sang-tao-28464.html>

© Kinh tế và Dự báo - Bộ Kế hoạch và Đầu tư